

Розділ другий

Мистецтвознавство, культурологія, філологія, історія

Солодка Лілія Олексіївна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Науковий керівник – Ніконенко Ольга Іванівна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

МОТИВ ПРИРОДИ У ЛІРИЦІ ГЕТЕ

Й. В. фон Гете – визначний мислитель, прозаїк, поет, натураліст. Його твори безсмертні, овіяні таїною людського буття. Внесок «сонячного генія» у світову літературу – неоціненна скарбниця мистецтва слова, це надзвичайно глибока криниця мудрості і знання. Гете глибоко осмислював психологію людського життя, їхній внутрішній світ, звертався до вічних тем, на які немає істинних відповідей, тому твори мислителя невмирущі й актуальні всякчас.

Мета даної розвідки – простежити мотив природи у ліриці Гете на матеріалі збірки «Ausgewählte Gedichte», здійснити перекладацький аналіз на прикладі вірша «Auf dem See».

Природа – визначальний фактор пізнання і осягнення світу, це сила, з якої поет черпав життєву енергію і гармонію серця. Це дійсність і водночас вічна таїна. Людина – дитина природи, тому ці зв'язки закорінені з раннього дитинства до смерті. Саме природа назавжди залишається з людиною, де б та не була. Гете відшукував гармонію з природою; утілювати ці мотиви у своєму поетичному доробку було його творчим завданням. Невід'ємність від природного начала – це духовний зв'язок з вищим мірилом людського існування.

Із природою Гете порівнює все своє життя: це і звернення до античних мотивів (поєднання природи і мистецтва); пошук для відновлення сил на лоні природи, щоб натхнення ніколи не покидало душі; порівняння образу коханої із загадками природи тощо.

У поезії «Auf dem See» («На озері») відчутне злиття людини і природи, духовне поєднання; краса вічності, яка захоплює смертну людину, котра намагається зафіксувати у пам'яті блаженні хвилини спокою і радості. На природі ліричний герой відчуває приплив молоді крові, тобто омолодження, якщо не фізичне, то хоча б духовне. Це очищення від буденного «людського бруду»: ненависті, заздрості, відчаю, сумоти. Озеро символізується із джерелом життя, Альфою і Омегою всього сущого на планеті, це межа, яка ділить життя людини на полярні світи.

Відчутти гармонію людини і природи можна лише прочитавши оригінал поезії Й. В. фон Гете «Auf dem See»:

Und frische Nahrung, neues Blut
Saug' ich aus freier Welt;
Wie ist Natur so hold und gut,
Die mich am Busen hält!

Die Welle wieget unsern Kahn
Im Rudertakt hinauf,
Und Berge, wolkig, himmeln,
Begegnen unserm Lauf.

Aug', mein Aug', was sinkst du nieder?
Goldne Träume, kommt ihr wieder?
Weg, du Traum! so gold du bist;
Hier auch Lieb' und Leben ist.

Auf der Welle blinken
Tausend schwebende Sterne ;
Weiche Nebel trinken
Rings die türmende Ferne;

Morgenwind umflügelt
Die beschattete Bucht,
Und im See bespiegelt
Sich die reifende Frucht [1, с. 22].

Існує багато перекладів цього твору на різні мови світу. У цьому дослідженні ми наводимо приклад власного перекладу на українську:

Природні струмені життя,
Приливи крові молодії,
Це безкоштовнеє злиття
Душі й природи дорогої.

Ось хвиля човен наш гойдає,
Над нею вітер повіва,
А небо гори дожидає –
Наш біг життєвий зустріча.

Ох очі, очі, що вам треба?
У мареві ви золотім.
Шлях золотистий – це потреба,
На нім кохання, й рай на нім.

Багато зір пливуть на хвилі,
На них вогонь мерехкотить,
М'який туман собі щохвилі
Так гори мрійно золотить.

Ранковий вітер пролітає
Над тінню й над усім живим,
Це відображення витає
Над озером як плід і тінь.

Природа у ліричному зразкові у вічній гармонії: гори хочуть досягти неба, вода як струмінь життя дає проекцію тіні для подвійного впливу природи на людське буття. Це багатство, яке неможливо купити, ці блага дає нам природа, однак почасти люди не здатні збагнути ціну такого багатства. Гете хотів показати всю велич природи у різноманітних іпостасях. На лоні природи всі протиріччя, які хвилюють душу, зникають, сили оновлюються. Невипадково автор уживає ранок як символ пробудження, оновлення, світла, добра, надії, вічності. Він пролітає над усім живим, щоб показати красу життя.

Лірика Гете – це історія його буття, його враження, переживань. Ці зразки правдиві, вони захоплюють кожного реципієнта, бо у них лунають вічні теми. На поетичній канві відбувалися метаморфози автора у літературному вирі, зміна його світоглядних позицій. У віршах Гете прослідковується багатство його внутрішнього світу: гуманізм, емпатія, філософська глибина думки. Мотив природи один із провідних у ліриці мислителя, бо це першооснова життя і вічний учитель мудрості.

Список використаних джерел:

1. Goethe J.W. Ausgewählte Gedichte / Johann Wolfgang von Goethe. – Москва: Издательство литературы на иностранных языках, 1940. – 167 с.